

LÄNSRÄTTEN I
STOCKHOLMS LÄN
Allmänna avdelningen

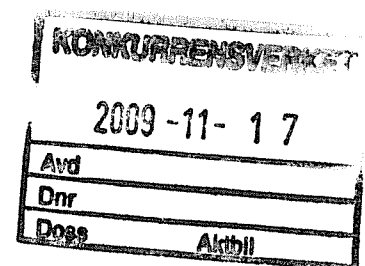
DOM
2009-11-16
Meddelad i Stockholm

Mål nr
19290-09
Enhet 15

SÖKANDE

Bravida Sverige AB, 556197-4188

Ombud:
Advokat Viktoria Edelman
Andersson Gustafsson Advokatbyrå
Box 3124
103 62 Stockholm

MOTPART

Salems kommun

Ombud:
Advokat Mattias Wittgren och jur kand David Björne
Kilpatrick Stockton Advokat KB
Box 5421
114 84 Stockholm

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling – LOU

DOMSLUT

Länsrätten avslår ansökan om ingripande enligt LOU.

Länsrättens interimistiska beslut den 25 september 2009 att
upphandlingen tills vidare inte får avslutas upphör därmed att gälla.

Dok.Id 471135

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: lansrattenistockholm@dom.se	08-561 680 01	måndag – fredag 09:00-15:00

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Salems kommun har genomfört en upphandling av delentreprenad avseende om- och tillbyggnad av Salarps äldreboende i Rönninge (Delentreprenad 5910 luftbehandling). Salems kommun har i tilldelningsbeslut meddelat den 16 september 2009 antagit anbudet från JG Ventilation AB (JG Ventilation).

Bravida Sverige AB (Bravida) ansöker hos länsrätten om överprövning enligt LOU och yrkar att länsrätten förordnar att upphandlingen ska rättas på så sätt att en ny anbudsutvärdering sker vid vilken JG Ventilations anbud inte tas upp till prövning. Till stöd för talan anförs huvudsakligen följande. I Salems kommuns förfrågningsunderlag har följande angetts i punkten AFB.51 Prövning av anbudsgivare. ”Anbudsgivare skall uppfylla följande krav för att anbud skall tas upp till prövning. [---] Anbudsgivaren skall fylla i alla positioner på Anbudsformulär 1a och bifoga anbudet.”

Av Anbudsformulär 1a framgår att anbudsgivare bl.a. ska fylla i uppgift om firma och firmatecknare. I det anbudsformulär som JG Ventilation har lämnat in har firma JG Ventilation AB ifyllts och undertecknande har skett av, som underskriften får förstås, Lars Wadle. Av registreringsbevis för JG Ventilation framgår emellertid att firman tecknas av styrelsen eller två av ledamöterna i förening. Styrelsen består enligt registreringsbeviset av tre personer varav en är Lars Wadle.

Salems kommun har, sedan Bravida har påpekat att uppställda skall-krav inte är uppfyllda, ändrat sitt tilldelningsbeslut två gånger. I samband med att det nu gällande tilldelningsbeslutet lämnades har Salems kommun uppgett att JG Ventilation återigen tilldelas kontrakt eftersom det har framkommit uppgifter om att det vid tidpunkten för anbudets avgivande fanns en fullmakt för Lars Wadle. Denna fullmakt ger visserligen Lars Wadle behörighet att för JG Ventilations räkning underteckna anbud, men inte behörighet att teckna JG Ventilations firma. Anbudet är således inte

undertecknat av en person som är behörig att teckna bolagets firma och skall-kravet på undertecknande av firmatecknare är därmed inte uppfyllt. Fullmakten är dessutom en handling som inte har bifogats JG Ventilations anbud. Om fullmakten skulle anses innebära behörighet för Lars Wadle att teckna firman har Salems kommun i sådant fall tillåtit JG Ventilation att efter anbudstidens utgång komplettera sitt anbud avseende uppfyllelse av ett skall-krav, vilket är i strid med likabehandlingsprincipen.

Nämnden för offentlig upphandling, NOU, har i NOU Info december 2001 s. 3, slagit fast att anbud som saknar underskrift ska förkastas om det finns krav på underskrift i förfrågningsunderlaget eller i annons. Samma förhållande gäller enligt Bravida för anbud som i strid med skall-krav inte undertecknas av firmatecknare.

Salems kommun har därmed tagit upp ett anbud till prövning trots att det vid anbudstidens utgång inte uppfyllde i förfrågningsunderlaget uppställt skall-krav, vilket strider mot principerna för offentlig upphandling i 1 kap. 9 § LOU. Salems kommun skulle rätteligen ha förkastat anbudet. Bravidas anbud, som uppfyller alla skall-krav och som vid utvärderingen fått placering nr 2, skulle om Salems kommun hade förfarit korrekt, ha antagits. Bravida kan härigenom komma att lida skada till följd av uteblivna intäkter.

Salems kommun bestrider bifall till ansökan och anför i huvudsak följande. JG Ventilations anbud har uppfyllt alla skall-krav i förfrågningsunderlaget. Det har därför inte varit i strid med LOU att låta anbudet delta i utvärderingen och det saknas grund för åtgärd enligt 16 kap. 2 § LOU. I vart fall saknas skäl för att vidta några åtgärder med stöd av LOU, eftersom det Bravida har anfört saknar praktisk betydelse.

Enligt punkt AFB.51 i anbudsinbjudan har det bl.a. ställts skall-krav på att anbudsgivarna ska fylla i alla positioner på Anbudsformulär 1a

och bifoga anbudet. Längst ned på detta formulär finns utrymme för underskrift med anvisningen ”Firma och firmatecknare”. JG Ventilation har fyllt i alla positioner i anbudsformuläret, vilket strängt taget är det krav som ställs i förfrågningsunderlaget. Formuläret är undertecknat av styrelseledamoten Lars Wadle. Det är riktigt som Bravida anför att Lars Wadle inte ensam tecknar JG Ventilations firma enligt bolagsregistret utan endast i förening med annan. Enligt fullmakt upprättad den 28 januari 2009 har dock Lars Wadle rätt att för JG Ventilations räkning underteckna anbud avseende samtliga entreprenader. Fullmakten är underskriven av Anders Grenros och Lars Wadle, som tillsammans tecknar firman för JG Ventilation. Bravida synes göra gällande att skall-kravet innebär att anbudsformuläret ska vara underskrivet av registrerad firmatecknare. Så är inte fallet. Dels gäller kravet enligt sin ordalydelse endast att positionen på anbudsformuläret ska fyllas i. Dels kan kravet på underskrift av firmatecknare, om kravet anses ha den innebörden, i vart fall inte begränsas till endast den registrerade firmatecknaren eftersom firmateckning kan ske även med stöd av fullmakt. I anbudsformuläret lämnar anbudsgivaren genom undertecknandet ett civilrättsligt bindande anbud i och med att denne åtar sig att utföra den upphandlande entreprenaden i full överensstämmelse med förfrågningsunderlaget till en viss ersättning. Något självständigt syfte med att lämna uppgift om firmateckning finns inte.

Fullmakten gavs inte in tillsammans med anbudet utan först inför det slutliga tilldelningsbeslutet den 16 september 2009 och har därmed inte lämnats in före anbudstidens utgång. Detta har emellertid inte varit något skall-krav i upphandlingen. Det förekommer i upphandlingar att den som undertecknar anbudet med stöd av fullmakt ska styrka denna sin behörighet genom att ge in fullmakten med anbudet, men det är inte alltid på detta sätt. Ibland finns det en föreskrift om att anbudsgivaren ska kunna lämna in fullmakten på

begäran, ibland är det inte reglerat alls i förfrågningsunderlaget, vilket är fallet i den aktuella upphandlingen. Fullmakten för Lars Wadle är utfärdad den 28 januari 2009 och gällde vid tiden för undertecknandet och anbudets inlämnande. Lars Wadle var således behörig att teckna JG Ventilations firma i det nu aktuella avseendet. Det saknar betydelse för hans behörighet att bevis för denna lämnats in i efterhand. Det kan tilläggas att Lars Wadle var välkänd för Salems kommuns upphandlingskonsult eftersom han har undertecknat anbud för JG Ventilation vid flertalet tidigare upphandlingar. Det fanns därför inte någon anledning för kommunen att betvivla behörigheten.

Till stöd för talan åberopas även Kammarrättens i Stockholm dom den 25 maj 2007 i mål nr 1988-07.

Bravida anför därefter bl.a. följande. Det krav som Salems kommun har ställt upp är att anbudsformuläret ska undertecknas av firmatecknare. Det är det krav som Bravida, inte utan visst besvär, har tvingats uppfylla. Kravet avser inte att t.ex. behörig företrädare för anbudsgivaren ska underteckna anbudet, utan är ett uttryckligt krav på undertecknande av firmatecknare. Det må så vara att rätt att teckna en firma inte enbart kan ske med stöd av Bolagsverkets registrering av firmatecknare. En sådan rätt ska i så fall styrkas av fullmakt, vilken ska ha inlämnats senast vid anbudstidens utgång för att ett anbud ska anses ha uppfyllt ett skall-krav om undertecknande av firmatecknare och kunna tas upp till prövning. Ifall något särskilt krav avseende behörighet för undertecknande av anbud inte har ställts upp i förfrågningsunderlaget är det upp till varje anbudsgivare att se till att den som undertecknar har behörighet. Upphandlande myndighet har i dessa fall ingen anledning att betvivla att den som har undertecknat ett anbud har behörighet att underteckna anbud för anbudsgivarens räkning. I denna upphandling har dock Salems kommun ställt upp ett obligatoriskt krav om underskrift av firmatecknare, vilket inte har

uppfyllts. Fullmakten avser inte rätt att teckna firma utan rätt att underteckna anbud, vilket inte är samma sak. Även om fullmakten hade givits in tillsammans med anbudet har JG Ventilation således inte uppfyllt det skall-krav som Salems kommun har ställt upp. Omständigheten att Lars Wadle har angivits som ombud har ingen inverkan på bedömningen då det i byggentreprenader snarare är regel än undantag att andra personer än de som har firmateckningsrätt är ombud i en entreprenad. Den av Salems kommun anlidade konsultens tidigare kännedom om Lars Wadle från andra upphandlingar har ingen betydelse för bedömningen. Det är Salems kommun som har valt att i denna upphandling uppställa krav på underskrift av firmatecknare, varför det är Salems kommun som har att se till att dessa krav uppfylls av samtliga anbudsgivare. Om detta inte hade ansetts nödvändigt hade Salems kommun kunnat avstå från att begära undertecknande av firmatecknare i Anbudsformulär 1a.

Länsrätten har den 25 september 2009 interimistiskt förordnat att Salems kommun inte får avsluta upphandlingen.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och ickediskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

I 9 kap. 8 § LOU föreskrivs att en upphandlande myndighet får tillåta att en anbudssökande eller anbudsgivare rättar en uppenbar felskrivning eller felräkning eller något annat uppenbart fel i anbudsansökan eller anbudet. Myndigheten får begära att en anbudsansökan eller ett anbud förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning. Myndigheten får också begära att en leverantör förtydligar eller kompletterar handlingar som har getts in och som avses i 10 och 11 kap.

I 16 kap. 2 § LOU föreskrivs att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Utredningen i målet

Salems kommun beslutade den 7 september 2009 att anta JG Ventilations anbud. Den 14 september 2009 upphävdes beslutet och Bravidas anbud antogs istället. Några skäl för detta beslut angavs inte. Genom tilldelningsbeslut den 16 september 2009 upphävdes beslutet av den 14 september 2009 och JG Ventilations anbud antogs återigen. Som skäl anförde Salems kommun att det har framkommit uppgifter som gör gällande att JG Ventilations anbud är giltigt undertecknat.

Av JG Ventilations registreringsbevis framgår att bolagets styrelse består av tre styrelseledamöter. Firman tecknas av styrelsen eller två i förening av ledamöterna. Av fullmakt daterad den 28 januari 2009 framgår följande. ”Härmed befullmäktigas Lars Wadle att för JG Ventilation AB:s räkning underteckna anbud avseende samtliga entreprenader”. Fullmakten är undertecknad av styrelseledamöterna Anders Grenros och Lars Wadle.

Länsrättens bedömning

Det första länsrätten har att ta ställning till är om Lars Wadle kan grunda sin behörighet att underteckna anbudet såsom firmatecknare på den utfärdade fullmakten. Enligt JG Ventilations registreringsbevis har två av styrelsens ledamöter i förening rätt att teckna firma. Lars Wadles fullmakt är således korrekt utfärdad. Fullmaktens innehåll är sådant att den enligt länsrättens mening ger Lars Wadle rätt att teckna

bolagets firma i sådana angelägenheter som är aktuella i detta mål. Han får därför med stöd av fullmakten anses vara behörig firmatecknare med rätt att underteckna anbudet. Av förfrågningsunderlaget framgår inte att undertecknande måste ske av en person som är registrerad som firmatecknare i Bolagsverkets register. Det har inte heller ställts som krav att den som undertecknar anbudet styrker sin behörighet att teckna bolagets firma. I målet har inte framkommit annat än att fullmakten var gällande när anbudet lämnades in. JG Ventilations anbud får mot denna bakgrund anses uppfylla kravet i förfrågningsunderlagets punkt AFB.51 vad gäller underskrift av firmatecknare.

Vad gäller Bravidas invändning att JG Ventilation i strid med LOU har tillåtits att i efterhand komplettera sitt anbud gör länsrätten följande bedömning. Det finns inget i målet som talar för att det är kommunen som har begärt in fullmakten utan JG Ventilation synes ha gett in den efter tilldelningsbeslutet den 14 september 2009. Som ovan konstaterats hade Lars Wadle rätt att underteckna JG Ventilations anbud. Något skall-krav att firmatecknaren ska styrka sin behörighet har inte ställts. Bedömningen av om JG Ventilations anbud uppfyller skall-kravet på underskrift av firmatecknare påverkas inte av att fullmakten visas upp. Att fullmakten lämnades in påverkar inte heller innehållet i anbudet. Inlämnandet av fullmakten var således en överflödig åtgärd. Att JG Ventilation har lämnat in en överflödig handling kan varken anses utgöra en rättelse av anbudet, en komplettering eller förtydligande. JG Ventilation kan därför inte anses ha fått tillåtelse att i efterhand komplettera sitt anbud.

Länsrätten finner sammanfattningsvis att vad Bravida har åberopat inte visar att upphandlingen har genomförts i strid mot LOU och gemenskapsrätten. Det saknas därför anledning att på angiven grund

vidta rättelse enligt LOU. Ansökan om överprövning ska därför
avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 3109/1a)

Zandra Milton

Länsrättsfiskal

Föredragande har varit Mattias Berger.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga länsrättens beslut skall skriva till Kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen skall dock skickas eller lämnas till länsrätten.

Överklagandet skall ha kommit in till länsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande skall kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill länsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står länsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande skall innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom skall adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,
2. det beslut som överklagas med uppgift om länsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av länsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen skall vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till länsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud skall denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

